

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Чотирнадцятий випуск збірника наукових праць «Українська біографістика» є другим, виданим у межах виконання Інститутом біографічних досліджень НБУВ нової теми НДР «Біографіка, біобібліографія та біографістика в сучасному науково-комунікаційному просторі України», та продовжує традиції цього видання як провідного в Україні друкованого органу у галузі теорії, методики та практики біографічних досліджень, біобібліографії, формування електронних біобібліографічних ресурсів, а також апробації різних форм і жанрів наукових історико-біографічних досліджень.

Українська соціогуманітаристика, як і світова, тяжіє нині до посилення міждисциплінарного дискурсу та залучення інструментарію суміжних наукових дисциплін. Найбільш повно ці тенденції виявляються нині в біографічних дослідженнях, котрі за самою природою предмета вивчення потребують стереоскопічного, багаторівневого та повсякчас актуалізованого викликами часу інструментарію та методики. Пропонуючи комплексний опис людини як суб'єкта діяльності, біографічні студії спрямовані на те, аби вивчати особистість у процесі її розвитку і, водночас, фіксувати історичну подію / час / рух у їхньому особистісному вияві, у живих деталях реального осібно буття.

Сучасній біографістиці притаманні організаційні новації, започаткування серії продовжуваних та періодичних видань, зростання чисельності дисертацій відповідної тематики, поява нових форм наукової комунікації – мережеве спілкування, наукові форуми тощо. Тому навколо зацікавленого обговорення проблем розвитку біографічних досліджень в Україні, їх тематичного діапазону, нових дослідницьких підходів і методики гуртуються фахівці Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та широке коло вітчизняних і зарубіжних науковців. Відтак,

проблемно-тематичний діапазон вміщених у збірникові досліджень є доволі різноманітним, а вміщені в ньому статті відзначаються новизною порушених наукових проблем.

Перший розділ збірника «Теоретичні і методичні проблеми біографічних досліджень» привертає увагу як новаторськими дослідницькими підходами та ідеями, покликаними стимулювати наукову дискусію, так і виваженими оригінальними рішеннями, що мають теоретичне та практичне значення. Дослідження В. І. Попика «Знакові імена української історії та культури» порушує вкрай актуальну проблему комунікативної розбалансованості у сприйнятті українським суспільством пантеону достойників як персоніфікованого відбитку власної культурної ідентичності. Автор аналізує історію та ідеологічно-методологічні передумови створення та зміни «фільтрів», які формують ці уявлення, а також пропонує новітні дієві форми свідомої корекції ситуації, що склалася. В. В. Бездрабко у статті «Теоретичні засади й методологічний інструментарій вітчизняної біографістики» висвітлює вузлові аспекти сучасного стану вітчизняної біографістики та окреслює перспективи її розвитку. Наголошено важливість унормування терміносистеми науки та класифікації джерел, апробації новітніх дослідницьких методів, насамперед, вироблених методологією новітньої гуманітаристики. У публікації Т. С. Воропаєвої «Роль особистості в українській історії крізь призму біографістики» на основі інтегративної методології, котра поєднує концептуальний потенціал біографістики, історичної психології та соціальної філософії та психології, виділяються основні критерії аналізу сутності, значення та специфіки багатопланової діяльності видатних історичних осіб шляхом поєднання індивідуально-біографічного, суб'єктно-діяльнісного та соціально-типологічного підходів.

Розділ «Біографічні та генеалогічні розвідки» вміщує проблемно-тематичні дослідження низки маловідомих чи недостатньо висвітлених імен діячів української історії, науки та культури, а також діячів діаспори. На значній джерельній базі засобами новітніх «нелінійних» методів творення жит-

тепису Т. І. Ківшар розкриває основні напрями мистецько-літературної та громадської діяльності канадсько-української діячки Ліди Палій, Н. М. Томозова реконструює біографії акторів київського Польського театру Ганни Мудрої та Вацлава Завадського, а П. А. Майборода досліджує викладацьку й адміністративну роботу одеського вченого А. Г. Готалова-Готліба. Важливо, що кожна з цих публікацій не лише традиційно вводить до наукового обігу значні масиви біографічної інформації, а й порушує актуальні світоглядні проблеми: сприйняття соціокультурного феномену української інтелігенції в Канаді, з'ясування місця і ролі осіб так званого «другого плану» в культурній історії країни, вироблення об'єктивних підходів до висвітлення діяльності радянських науковців, які обіймали вагомі адміністративні посади.

У розділі «Історія і культура крізь призму біографіки» також домінують проблемні статті, в яких складні питання сучасних біографічних пошуків ілюструються дослідженнями, проведеними на тих теоретичних засновках, які обстоює автор. Так, праця В. В. Левченка «Інтелектуальна біографія – ключова модель дослідження історії генерацій вчених-істориків Одеси» розкриває авторську модель вивчення закономірностей формування та розвитку наукових осередків крізь призму ідентичності їхніх генерацій. Теоретичні виклади супроводжуються розглядом генерацій одеських істориків та постаті М. Соколова як представника «пізньоуніверситетської» генерації імперських часів. Д. О. Мироненко у статті «Діяльність перших дійсних членів Академії архітектури УРСР в контексті розвитку архітектури першої половини ХХ ст.» крізь біографії дійсних членів АА УРСР (П. Ф. Альошин, С. В. Безсонов (Бессонов), О. В. Власов, О. М. Вербицький, В. Г. Заболотний, М. Г. Лисенко, О. І. Неровецький) із незвичного історикам погляду розкриває проблематику відбудови українських міст після Другої світової війни. О. О. Коник у роботі «Підпільна бібліотека у спогадах херсонських борців із царизмом (кінець ХІХ – початок ХХ ст.)» крізь призму долі пересічного учасника боротьби за

радянську владу на Херсонщині С. В. Сергєєва простежує вплив «інформаційних видань» (нелегальної літератури) на формування переконань і поведінкову мотивацію членів окремої родини та розкриває регіональні аспекти революційних подій початку минулого століття. К. М. Нагайко у статті «Персональний склад Київської Української Громади 60-90-их ХІХ ст.» спробувала визначити критерії дослідницького пошуку, що давали б змогу об'єктивно визначитися щодо кількості учасників цієї українофільської організації та форм і методів її наукового представлення як сукупності вмотивованих інтелектуалів. О. Д. Музичко в статті «Південна Україна у долі грецьких істориків у другій половині ХІХ–на початку ХХ ст.» розкриває долі істориків грецького походження, що мешкали на теренах України.

Розділ «Ресурси біографічної інформації», присвячений проблемам вивчення методологічних засад та узагальненню практичного досвіду роботи зі створення електронних біобібліографічних ресурсів і дослідженню джерельної бази біографістики. Привертають увагу дослідження, що відзначаються новизною постановки проблем, які раніше не розроблялися. Так, О. М. Яценко розглядає вітчизняну наукову періодику як джерело формування «Українського біографічного архіву», а Ю. В. Вернік аналізує новітні способи фіксації щоденної соціальної активності сучасної людини засобами мережі Інтернет. Окресливши назрілу проблема пошуку нових підходів до обробки масивів біографічного фактажу, автори пропонують новітні форми систематизації та групування за визначеними критеріями специфічної біографічної інформації. У статті С. М. та Г. А. Міщуків «Інформаційні ресурси регіональної біографіки обласних універсальних наукових бібліотек України» в контексті новітніх інформаційно-комунікаційних процесів висвітлено питання розвитку інформаційних ресурсів регіональної біографіки, представлених у мережі обласних універсальних наукових бібліотек України. Дослідження І. О. Демуз «Епістолярна спадщина П. Я. Стебницького як джерело з історії громадського життя України кінця ХІХ – початку ХХ ст.» та

І. І. Стамбола «Листування І. Л. Липи як історико-біографічне джерело» у контексті сучасних епістолологічних напрацювань розкривають епістолярну спадщину діячів минулого як специфічне історико-біографічне джерело. Статті О. А. Вакульчук «Анотований бібліографічний покажчик «Симон Петлюра на сторінках українських газет 1917–1920 рр. : матеріали до біо-бібліографії» у системі бібліографічних ресурсів НБУВ» та Н. П. Філіппової «Значення персональних бібліографічних покажчиків у висвітленні досягнень діячів медичної галузі» присвячені з'ясуванню змістового наповнення джерел формування та особливостей побудови персональних бібліографічних покажчиків різного типу.

Інформативно репрезентативним є також розділ «Бібліографія, рецензії, інформація», що містить статтю Л. І. Буряк про серійне видання Інституту біографічних досліджень «Джерела української біографістики» та О. М. Яценка про серію біобібліографічних нарисів «Дитячі письменники України» Національної бібліотеки України для дітей, рецензію С. Г. Іваницької та Т. П. Демченко на ґрунтовне дослідження чернігівських колег «Меморіальна бібліотека М. Коцюбинського», а також звіт про роботу тематичної секції «Біографіка, біобібліографія та біографістика в науково-комунікаційному просторі незалежної України» в межах Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору» (Київ, 4–6 жовтня 2016 р.).

Редакційна колегія запрошує до співробітництва науковців і спеціалістів архівних, музейних, бібліотечних установ, які займаються дослідженнями у галузі біографістики. З розгортанням у 2010 р. відкритого для користувачів мережі Інтернет електронного «Українського національного біографічного архіву», формуванням на його веб-сайті довідкових науково-інформаційних біографічних ресурсів, електронної бібліотеки біографічних видань і персональних сторінок дослідників-біографістів можливості такої співпраці суттєво розширилися і далі сприятимуть консолідації наукового співтовариства.